

NOVO MESTO V SVETOVNI AKCIJI URBANIH SPREHODOV JANE'S WALK

Novo mesto se je letos prvič pridružilo akciji Jane's Walk, v kateri že sodelujejo številna slovenska in svetovna mesta. Jane's Walk je urbani sprehod, namenjen meščanom, na katerem se spoznava in komentira okoliš, skozi katerega hodimo - gre torej za zanimivo družabno doživetje, ki je hkrati priložnost za skupno načrtovanje prostora, v katerem živimo. Urbani sprehodi naj bi spodbujali javnost k peš hoji in k predstavitvi (bolj ali manj) bogatih vsebin, ki smo jih kot pešci lahko deležni v javnem odprtem prostoru.

Novomeškega sprehoda, ki je potekal v nedeljo, 11. maja 2014 v organizaciji Društva arhitektov Dolenjske in Bele krajine ter Društva krajinskih arhitektov Slovenije, se je udeležilo 48 udeležencev, med katerimi so bili tudi projektanti nekaterih ureditev. Sprehod se je začel ob 16:30 uri na mostu za pešce na Loki, končal pa malo po 20:00 uri ob Krki pod Bršljinom. Sprehodili smo se po poteh ob reki Krki v Novem mestu ob starem mestnem jedru ter ob Portovalu in Bršljinu.

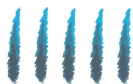
Krka, katere okljuk daje prepoznavnost mestnemu jedru, je velik potencial za izboljšanje kakovosti bivanja v mestu, vendar pa reka brez ustreznih programov in premostitev ostaja predvsem ovira. Na sprehodu smo se pogovarjali o urejanju poti po obrežjih, o umeščanju (obstoječih in predvidenih) spremljajočih programov in objektov, mostov in dostopov do vode, o urejanju mestnega jedra in o naravnih značilnostih obvodnega prostora. Ob tem smo posegli malo v zgodovino in malo v prihodnost. Sprehod smo zaključili s prijetnim druženjem v naravnem ambientu Krke pri objektu »Pumpenca« pod Bršljinom.

Med sprehodom so se porajali številni pomisleki, vprašanja, razlage in predlogi, za katere smo sodelujoči sklenili, da jih posredujemo županu in pristojnim službam na MO Novo mesto kot pobudo za nadaljnje urejanje odprtih površin in objektov ob reki Krki v Novem mestu, pa tudi drugih javnih prostorov, ki se nanj navezujejo.

Najprej smo se ustavili na lokacijah predvidenega prostora za piknik in kopališče ob teniških igriščih in predvidenega parka Julije ob športnem parku Portoval. Novo mesto danes nima niti urejenih piknik prostorov niti kopališča in niti mestnega parka. Zato je bilo poudarjeno, da bi obe ureditvi zahtevali razmeroma malo sredstev za realizacijo in ne zmanjšali naravovarstvenih kakovosti obvodnega prostora, tako značilnega za Novo mesto - bi pa lahko bistveno nadgradili program in kakovost odprtih javnih prostorov v mestu in bistveno bolje izkoristili potenciala tega prostora.

Pot smo nadaljevali po sprehajališču Primičeve Julije mimo gradu Neuhof, kjer smo se seznanili z idejo in realizacijo omrežja pešpoti, ki je v Novem mestu nastajali pred nekaj leti; nadaljevanja teh aktivnosti v zadnjih letih žal ni bilo. Zatem smo se sprehodili ob prenovljeni Kandijski cesti z zelo raznotero urbano opremo, mimo že nekajletnega gradbišča ob izlivu Težke vode v Krko in objekta Brik (t.i. vagon) vse do novozgrajenih črpališča Komunale in čolnarne. Oba nova objekta sta redka primera premišljene projektne rešitve na obrežju Krke, kjer bo omogočen kakovosten dostop do vode v mestu in to na lokaciji z izjemnimi pogledi na staro mestno jedro. Z manjšimi ureditvenimi posegi bi bilo smiselno prezentirati peto zidu nekdanjega mostu med čolnarno in zapuščenim objektom mitnice, ki propada in kazi podobo Kandijske ceste in obrežja Krke; poleg tega je ob njej nastala nelegalna, predvsem pa oblikovno neprimerna ploščad nad Krko.

Zatem smo se sprehodili do obrežnega prostora pod Kandijskim mostom z dvema studencema, kjer je urejeno manjše počivališče s pogledom na Breg in ugotovili, da je takih prostorov ob Krki kar nekaj in so – tudi zaradi slabe dostopnosti in neustreznega vzdrževanja

- vse premalo izkoriščeni. Ob Kandijemskem mostu smo si ogledali spomenik Leonu Štuklju, katerega lokacija in ureditev sta še zlasti s preureditvijo Kandijske ceste precej ponesrečena. Pot nas je vodila prek mostu po Bregu do Kapitlja, kjer smo opazili, na omorike ob obzidju že pomembno posegajo v veduto Kapitlja, zatem pa smo si поблиže ogledali prenovo obzidja Šance in se seznanili s podrobnosti arheoloških najdb na tem območju.

Pot nas je vodila mimo KC Janeza Trdine in lepo urejenega, a žal zaprtega dvorišča VŠOUP, zatem pa smo se sprehodili mimo gostišča Loka po Župančičevem sprehajališču vse do »Pumpn'ce« pod Bršljinom, kjer je Zavod Zora začel s čiščenjem in prenovo zapuščenega objekta Slovenskih železnic ter z urejanjem piknik prostora.

Tu smo se seznanili s problematiko številnih opuščenih javnih objektov, ki bi jih bilo z razmeroma malo intervencijami mogoče uporabiti za delovanje nevladnih organizacij

Poleg tega smo si na tej zaključni točki sprehoda ob zemljevidu Novega mesta ogledali lokacijo predvidenega Arheološkega parka Marof. Zanj je že pripravljen konservatorski program in izkazuje se kot eden najpomembnejših potencialov za graditev prepoznavnejše podobe Novega mesta in za trženje v okviru turistične ponudbe, pa tudi za povečanje možnosti za kakovostno preživljanje prostega časa v naravi in za seznanjanje z zgodovino Novega mesta in širšega območja.

Na vseh točkah so udeleženci aktivno sodelovali s predlogi in komentarji, v katerih so bile predvsem izpostavljeni ugotovitve:

- reka Krka je ena najpomembnejših prvin prepoznavnosti Novega mesta, njen obvodni prostor ima velike potenciale, ki pa žal niso dovolj izkoriščeni,
- javnim površinam in ureditvam v Novem mestu se posveča premalo pozornosti in premalo je urejenih površin (parkovne površine, urejene poti, piknik prostori in podobno), čeprav ureditve praviloma niso investicijsko zahtevne,
- poti ob Krki niso povezane v omrežje in se premalo navezujejo na mestni prostor, ponekod ni dostopov do vode oz. so poti po obrežju prekinjene, mnoge javne površine in ureditve niso ustrezno vzdrževane,
- posledično je obiskanost obvodnega prostora precej manjša, kot bi lahko bila, in tako niti meščani niti obiskovalci (turisti) ne morejo izkoristiti njenih potencialov,
- reko Krko in njen obvodni prostor bi bilo treba skupaj z omrežjem poti povezati v sklenjen sistem poti in javnih odprtih površin, skupaj s Portovalom in Ragovim logom in Marofom, na katerim bi bilo treba čim prej realizirati arheološki park in ga urejati kot mestni park, namenjen meščanom, in hkrati kot turistično točko, ki lahko Novo mesto postavi na evropski zemljevid arheoloških lokacij;
- ob sorazmerno dobri ureditvi infrastrukture za organizirane rekreacijske in športne dejavnosti, pa v Novem mestu ni ustrezne infrastrukture za sprehajalce. V samem mestnem jedru in predvsem na območjih, namenjenih rekreaciji, bi morali zgraditi vsaj mrežo vsem dostopnih pitnikov, katerih ureditev ne bi bila povezana s prevelikimi stroški. Nujno je treba tudi najti tudi rešitev za zagotovitev javnih toaletnih prostorov v nekoliko oddaljenih predelih teh pešpoti in rekreacijskih površin (Župančičevo sprehajališče pri Bršljinu, Marof idr.); Mestna uprava bi se morala potruditi, da zapuščene javne objekte in površine odda v začasno rabo zainteresiranim NVO-jem. Zavod Zora, ki se je s SŽ dogovoril za najem okolice objekta »Pumpenca« in ga je uredil, je dober primer tovrstnega sodelovanja ponovne uporabe prostorov v javni lasti in NVO-jev, ki bi morale dobiti javno podporo.

Tomaž Levičar za Društvo arhitektov Dolenjske in Bele krajine
in Jelka Hudoklin za Društvo krajinskih arhitektov Slovenije